

najdemo na stubenberških kamnih (*Muhar Abbild. tabla XVIII. fig. 24.*) Druga spremena je bila v medveda Džambuvana. Vollmer (stran 461.) piše od te avatare sledeče: „Džambuvan, ena Avatara Brama-ta je vtelesenje naj večega boga v podobi orjaškega medveda. Rama, vteleseni Višnut, je povstal, boriti se zoper Ravanata, orjaškega kralja Cejlonskega. Vsi bogovi so pomagali temu z vojnimi četami opic (merkovc), medvedov in mnogoverstne druge zveri. Brama je dal medvedom kralja Džambuvana ¹⁾, ki je prišel iz božjih ust in je zapopadel duha Bramatovega — tedaj je vtelesenje tega boga bil. On se je hotel vzdigniti samostalno proti Cejlonu, ali Krišna se je bojeval skozi tri dni z njim, dokler je Brama višji gospodstvo Višnuta, ktereaga vtelesenje je Krišna bil, spoznal“. Zato ima Višnu, kakor zmagavec Bramata zmiraj dva tiča na glavi ali pa na herbtu svojega spremljevalca Gerudena in Bramatovega labuda (*glej: Muhar Abbild. tabla XVIII. fig. XXVI. 2.*) Tudi ta vojska Bramatova je na rimsko-slovenskih kamnih najti. (*Glej: Kärnth. Röm. Alterth. in Abbildungen von Jabornegg itd. II. sveseek, tabla XII. fig. 1.*) Keršna Vanamali, to je, ovenčan na herbtu z dvema ptičama, v roki bič deržec strahuje medveda, kateri se jezno na njega stavi. Zad za medvedom pa stojite dve možki osebi, kateri z medvedom vred se na Keršnata stavite in bič poganjete. Zdaj si bomo lahko razjasnili: odkodar da so inena VRSVS, VRSINVS, VRSINVS, VRSVLVS, VRSVLA, VRSOA ²⁾ nastale, katerih je po stotinah najti na noriških kamnih. Rodovine: Ursini, Ursin, Medved, katerih je po Slovenskem sila dosti, imajo svoje pokolenje iz sila starih časov izpeljevati.

Kinderman (III. 269—270) navodi napis, ki ga je iz nekega kamna najdenega pri sv. Petru v savinski dolini izpisal: „C. NONIAE F. VRSI SACERDOTIS GABESIS MONTIS.“ itd. Ako ti napis ni kriv, najdemo v imenu gore čistoslvensko besedo. Gaves, gabez, gavez, se imenuje zel ali rastlina, po nemški Wallwurz imenovana. V severno-slavenskem bogoslovju se od Bramatovih avatar nič ne najde, ker so severno-slavska plemena edino le in izključivo častile Živata in Višnuta. Že v Indii je prepričanje nastal med stranko (sektu) Višnutovo in Bramatovo. Višnuti so terdili, da Brama ni naj veči Bog in so mu morebiti zatega voljo dolge ušesa napravili v sramoto, ako one ne pomenijo in ne izrazujejo vsegavednosti, — lastnosti božje, po kateri Brama vse vé in čuje.

(Konec sledi.)

dobila. Bliznje gore labudske se ponemčene velijo Schwanberger Alpen, in terg Schwanberg se ima zdaj labuda v gerbi. Ker vémo, da gerbove podobe imajo svoj historiski in verozakonski pomen, nam je švanberški gerb priča, da so ga poznejši prišelci Nemci od Slovencev prejeli. Mi smo si enkrat trud vzeli imena štajerskih Nemcev prebrati in smo se prepričali, da je več kakor tretjina Nemcev štajerskih ponemčanih Slovencev.

¹⁾ Rodovina Džamba. Čampa se živijo v Celjski okolici in med štajerskimi Dolanci. Besedo čampa, čampati, brummen, maulwetzen, poznajo še Savničarji. Ako mož pijan domú pride in gondra, mu žena pravi: „Ti čampa! si se napil, zdaj pa čampaš, mesto da bi Boga molil“. Nemec ima psovko: Du Brumbär! Primeri sanskr. džambh, oscitare, zehati, zevati.

²⁾ Imena Ursus, Ursinus, Ursin, Ursini, Ursina, Ursellus, Ursella, Ursia, Ursoa in v enakih oblikah se najdejo po Tirolskem, po gornji in dolnji Austrii, po Koroskem. Štajerskem in Kranskem; na Kranskem živi rodovina grofov Blagajev s priimkom Ursini. Medulla na ptujskih kamnih. Vasi, srenje, goré, reke Medvedščak, Medvedovo selo, Medvedica, Medvedovo po Slovenskem gotovo ne kažejo samo na bivanje medvedov, temoč na častje Bramata pod podobo medveda.

Novičar iz slavenskih krajev.

Iz Zagreba. Slavni gosp. Ivan Kukuljević je došel pretekli teden iz Dunaja, kjer je po dovoljenju vis. ministerstva državni arhiv za zgodovino jugo-slavensko preiskoval.

Iz Kopra 22. augusta. Pred nekimi dnevi je bil tukaj gosp. Fr. Kurelac, c. k. učitelj serbsko-ilirskega jezika na gimnaziji v Reki; učeni mož, ktereaga lepa, vabivna in prav očaravna zgovornost daja duh in živost vsaki družbi, u ktero pride. Imel je sabo slavnoznani govor „o prerodu jugo-slavjanskega knjižestva“, ki ga je zložil na koncu letošnjega šolskega leta u Reki, ter je bil podal znancom tukaj, od katerih je vedel, da jim ne bo neprijeten. Bil je tudi v tukajšnjem gimnaziji, kjer je vpričo nekterih učiteljev svoje mnenje objavil, da med družimi nauki bi bilo na tem učilišču tudi razlaganje slavjanske slovnice velika potreba, ako se pomisli, da ne uradnik, ne duhovnik se ne moreta razumeti z Istrijanom na kmetih in po celem tem polotoku, razun nekterih krajev na brežju, ako se nista poprej njegovega jezika naučila. Al bob je v steno metal! — Ko je pa bil gosp. Kurelac po kratki pomudi Koper zapustil, se je slišalo, da je bil tukaj zatožen kot nevaren panslavist (!), kot razširitelj zapeljivih pisem (!) Nasledek te zatožbe bi bilo gotovo dolgo preiskovanje bilo, ako bi se bili oglasili resnicoljubi možje, ki so resno spricali, da je tista ovada krivična. Pomenljivo pa je na tem še posebno to, da tisto okrivljenje je nek izhajalo od nekega tukajšnjega gospoda, ktereaga priimek se konča tudi na — ac, tedaj od dobrega — sorojaka! „Hvala Bogu!“ pravi Dalmatinec. Vêrdelski.

Iz Gorice. Po odstopu korarja g. Urdiča je stolni dekan g. Janez Mosetić za šolskega nadgleda v Goriški škofiji izvoljen.

Δ Iz Metlike. 19. dan t. m. smo imeli v tukajšnji mestni šoli veliko izpraševanje, pri katerem so si učenci in učenke z gosp. učnikom vred zadovoljnost vseh poslušavcov pridobili. Začasnemu učeniku g. kaplanu Rabič-u, verlemu domoljubi, gré posebno hvala za to, da je tukajšnje slovensko mladino po naročilu g. šolskega nadzornika Močnika vseh naukov, kolikor je bilo na poprejšnji podlagi le mogoče, v domačem jeziku učil. In tako je prav. „Kolikor jezikov znaš, toliko ljudi veljaš“ — je znan pregovor. Po tem modrem pregovoru tudi jaz nisim soper nemščino; ali po pameti je treba do nje stopati, tedaj otrok ne poprej siliti, da bi se česa po nemški učili, dokler po nemški ne razumevajo, to je, dokler se ne naučé nemške slovnice. Preden se pa slovenski otroci nemške slovnice lotijo, je treba, da znajo poprej slovnico svojega — materne — jezika, drugači se bodo mučili in mučili, bodo regljali po žabje scer nemške besede, pa jih ne razumeli, in se v treh letih komaj toliko naučili, kolikor bi se bili v enem. To je gosp. šolski nadzornik Močnik dobro spoznal in učenikom malih šol moder navod dal. Poštovani gospodje! ravnajte se radi po njem kmalo se bote koristili prepričali; vi stariši pa in drugi, ki imate kaj z učeniki zapovedovati, se jim pa na škodo otrokom svojim ne ustavljajte!

Po Metliki in okoli Metlike je poprejšnjega mesca živina jako bolehal in cepala. Bolezen je bila menda vrančni prisad. Gospodinja neke hiše, ki je meso bolne doklane krave jedla, je otekla in hudo zbolela. Te dni je prešla tisti hiši tretja krava od rok; ne mara zato, ker niso po zadnji nesreči hleva izkidal, zakaj drugod je živinska bolezen že potihnila. Ljudje pa še zmirom jako bolehalo. V Metliški fari jih je zdaj nad 2000 merzličnih. — Po veliki in dolgi suši smo dobili unidan, hvala Bogu, obilno pohlevnega dežja. Zemlja

je dobro odvolgnila in ajda lepo izišla; da bi le pozno vsejane kakošna nesreča ne zadela!

Rojstni dan presvitlega cesarja, ki se je zadnja leta posebno milostno na te revne kraje oziral, smo namesto 18. dan t. m. v nedeljo po tem praznično obhajali. Hvaležno se tod tudi vedno spominjajo našega skerbne gosp. deželnega paglavarja Chorinskega, po čigar marljivosti je bilo veliko siromakov naših revnih krajev hudega glada obvarovanih.

Tertje tukaj jako lepo kaže; vendar se tam pa tam na grozdji znana boleznin pokazuje, naj več na visocih brajda, po zidu razpetih; — na družih, ktere lahko zrak od vsih strani preprihuje, in na niskih tertah tudi tod ne tako zlo. Vendar boleha grozdje kje in kje tudi na nižini. Čespelj, hrušek in jabelk bomo pa imeli, ako jih Bog obvarje, na prebitek. Grozdje in drugo imenovano sadje nam bo nadomestovalo pičli pridelk pšenice in reži. V več krajih je dajala kopa pšenice samo po pol koplenika (mernika); rež je nekoliko primetala. Repe in zelja bode pa zavoljo silne suše pri nas jako malo.

Še „Novicam“ z veseljem oznanjam, da so začeli Metličani in njihovi sosede zdaj, ker vidijo velik dobiček v kratki dobi za malo truda, po malem murve zasajati. Svest sim si, da se ne bojo nikdar kesali. Gospodu tehantu Vovku pa gré zasluga in očitna hvala, da je nevtudljivi začetnik murvo- in sviloreje v tiokolic, ktera bo kadaj še vse bolj spoznala veliko veliko korist tega pridelka.

Iz Ljubljane. V notranjih Goricah poleg železnice na močirji bolehalo ljudje zlo za merzlico, za ktero so tudi nekteri že naglo pomerli, ker je zlo hudobna. Al ni se temu čuditi, ako pomislimo grozno soparico, zraven pa pomanjkanje čiste hladne vode, verh tega tudi po nenavadni vročini prisiljeno šadje. Za tega voljo pritisne k merzlici tudi včasih driska in bljuvanje, in ker nekteri merlički po nagli smerti plavkasti postanejo, ji pravijo kmetje „černa smert“, ker ne vedo, da černa smert je vse kaj družega, njih boleznin pa je le huda merzlica, ktera bo prešla s sprememom nenavadnega vremena. — Predvčerajnem je umerl na Dunaji naš rojak, slavnoznani c. k. učenik živinozdravstva gosp. Anton Hayne.

Novičar iz mnogih krajev.

Zdaj je gotovo in že vradno oznanjeno, da se je presvitli cesar v lšu zaročil s svitlo vojvodinjo Elisabetheto Amalio Eugenio; oče njeni je vojvoda Parski Maksimilian Ježef, mati pa princesnja Ludovika Vilhelmina, naj mlajši sestra Njih ces. visokosti Sofie, matere presvitlega cesarja. Iz Munakovega se piše, da presvitla prihodnja cesarica je kaj zala in dobroserčna gospá, 16 let stara. — Po ukazu cesarjevem se imajo od 1. oktobra ojetre naprave obsednega stana na Laškem polajšati. — Na Laškem je zavolj občne tertje boleznin cena vina že tako poskočila, da je več oštirjev po deželi že oštarije zaperlo, ker revni kmet ne more kozarca čvicka po 20 kraje. plačati; zlo so se tedaj že na pogubno žganje vergli. — Repata zvezda, ki jo je zvezdogled Klinkersues 10. junia t. l. prvi zapazil in se zdaj že povsod s prostimi očmi vidi, se zmiraj bolj približuje naši zemlji in toliko bolj se nam sveti; 5. dan prihodnjega mesca bo prišla naj bližje do zemlje, pa bo vendar še 14½ milionov milj od nje. — Po naznanilu „Pražk. nov.“ se je v Rabin-u poleg Libejic na Českem poskušnja s krompirjem, ki dozori o 6 tednih, prav dobro skazala; na Parskem imajo že več tega krompirja, ki od spomladi do jeseni dvakrat zori. — Po vojniškem šematizmu šteje cesarska armada 6 maršalov, 20 feldcajgmajstrov in generalov kojništva, 106

feldmaršallajtnantov, skupej 261 generalov djanskih. — Iz Turškega se še zmiraj nič gotovega ne zvé. Naš presvitli cesar je pisal sam sultanu: naj odobri predložene nasvete. Da jih bo poterdil, ni dvomiti, čeravno se je med ljudstvo vraža vcepila, da na Šmarni dan po starem računu (27. augusta) se bodo Rusi in Turki stépli. Vse je menda zdaj le na tem ležeče, kdaj se bode rusovska armada iz podonavskih knezij domú vernila, ki se je terdno v Vlahio in Moldavo vsedla. Rusovska armada ima za vročinsko boleznijo dosto bolnikov, turška je zdrava, čeravno ni posebno dobro glešana; pa Turk ne potrebuje veliko, in je zadovoljin, če ima le pipo v ustih.

Sveti Matija.

(Legenda.)

Smili Bog se, kakšno žalovanje!

Ali joka mlada sirotinja,

Ki zagreblj staro so ji mater,

Ali plače siva kukovica.

Ki červičev truma jo končuje?

Ne žaluje mlada sirotinja,

Ki zasuli staro so ji mater,

Ne ne plače siva kukovica,

Ki ne more več si pomagati;

Solze toči pri zibelni mati.

Pri zibelni svetega Matija.

Boga prosi ino vse svetnike,

Pomagali da bi odverniti,

Odsodile kar mu rojenice.

Nič ne čuje prenedolžno dete,

Nič ne čuje, v Boga sladko spava. —

Dete naglo zrastle je cveteče,

Kot konoplje na širokem polji.

Vsi ljudje so verlo ga ljubili,

Ga ljubili in povsod hvalili.

Ali bolje mati je ljubila

Svoje dete, svetega Matija.

Kadar kruha ona mu dajala,

Vsaki pot se bitko je zjokala.

„Le povejte moja blaga mati,

Kaj tež vami serčice premilo,

Solzé vedno sili vam v očesi,

Kaj uzrok je vaših tužnih stokov?

Ako kriva revšina je tega,

Bog gotovo hoče pomagati,

Z žalostjo ak to serca ne polni,

Kruh zakaj mi móčite s solzico?“

Milo mati dete pogledava.

Solzé toči, nič, ne progovarja.

„Oj Boga mi! moja stara mati!

Da z molčanjem nočete lagati!“

„Sinko dragi! s kletvijo priganjaš

Govoriti svojo sivo mater!

Oj! da nikdar bi se ne zgodilo!“

„Govorite, Bog će pomagati!“

„Oj! da nikdar bi se ne zgodilo,

Odsodile kar ti rojenice,

Božje dekle, blažene sestrice.

Da jemal boš meni ti glavico,

In umoril svojega očeta.“

Svojo mater za roko poprime,

Tugujočo mnogokrat poljubi,

Pa začne ji lepo govoriti:

„Greh je velik ubijati mater,

Umoriti strašno je očeta!

Al obema jemlje kdor življenje

Naj se gadje, kače in modrosi

Ovijajo mu krogi života.

Mučijo ter ga v peklu na večno.

Kazni tej, da, mati, jez odidem,

Moram daleč se od vas ločiti.

U deželo pojdem jez deveto.

Daleč je, da veter omaguje

Preden more trate nje doseči,

Ter nazaj ne upa se podati.

Nikdar raji živih vas ne vidim,

Da jez mogel bi vas umoriti.“ (Konec sledi.)